

EURÓPSKA ÚNIA

EURÓPSKY PARLAMENT

RADA

**V Štrasburgu 15. septembra 2021
(OR. en)**

**2018/0247 (COD)
LEX 2119**

PE-CONS 67/21

**ELARG 54
COWEB 102
CFSP/PESC 805
RELEX 744
FIN 673
CADREFIN 408
POLGEN 158
MIGR 172
CODEC 1196**

**NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,
KTORÝM SA ZRIAĐUJE NÁSTROJ PREDVSTUPOVEJ POMOCI (IPA III)**

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/...

z 15. septembra 2021,

ktorým sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci
(IPA III)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 212 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru¹,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov²,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom³,

¹ Ú. v. EÚ C 110, 22.3.2019, s. 156.

² Ú. v. EÚ C 86, 7.3.2019, s. 295.

³ Pozícia Európskeho parlamentu z 27. marca 2019 (Ú. v. EÚ C 108, 26.3.2021, s. 409) a pozícia Rady v prvom čítaní zo 7. septembra 2021 (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku). Pozícia Európskeho parlamentu z ... (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku).

keďže:

- (1) Účinnosť nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 231/2014¹ uplynie 31. decembra 2020. V záujme zachovania efektívnosti Únie v oblasti vonkajšej činnosti by sa mal zachovať rámec na plánovanie a poskytovanie vonkajšej pomoci na roky 2021 - 2027.
- (2) Cieľom nástroja predvstupovej pomoci je pripraviť prijímateľov na budúce členstvo v Únii a podporiť ich proces pristúpenia. Je preto nevyhnutné mať k dispozícii špecializovaný nástroj predvstupovej pomoci pre prijímateľov uvedených v prílohe I na roky 2021 - 2027 (IPA III) na podporu rozširovania a zároveň zabezpečiť, aby boli jeho ciele a fungovanie v súlade so všeobecnými cieľmi vonkajšej činnosti Únie a dopĺňali ich, ako sa stanovuje v článku 21 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“), vrátane dodržiavania základných práv a zásad, ako aj ochrany a presadzovania ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Tento nástroj by mal tiež dopĺňať Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (ďalej len „NDICI“) zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947².

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 231/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA II) (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 11).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947 z 9. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, mení a zrušuje rozhodnutie č. 466/2014/EÚ a zrušuje nariadenie (EÚ) 2017/1601 a nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 (Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1).

- (3) V článku 49 Zmluvy o EÚ sa stanovuje, že každý európsky štát, ktorý rešpektuje hodnoty úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám a zaviazne sa uvedené hodnoty podporovať, môže požiadať o členstvo v Únii. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.
- (4) Európsky štát, ktorý požiadal o prístupenie k Únii, sa môže stať členským štátom Únie, len keď sa potvrdí, že úplne spĺňa kritériá prístupu stanovené na zasadnutí Európskej rady v Kodani v júni 1993 (ďalej len „kodanské kritériá“), a za predpokladu, že Únia má kapacitu integrovať nového člena. Kodanské kritériá sa týkajú stability inštitúcií, ktoré sú zárukou demokracie, právneho štátu, ľudských práv a rešpektovania a ochrany menšín, existencie fungujúceho trhového hospodárstva a schopnosti čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám v rámci Únie a schopnosti prevziať na seba nielen práva, ale aj povinnosti vyplývajúce zo zmlúv vrátane dodržiavania cieľov politickej, hospodárskej a menovej únie.

- (5) Politika rozširovania Únie je strategickou investíciou do mieru, bezpečnosti, stability a prosperity v Európe a umožňuje Únii lepšie reagovať na globálne výzvy. Poskytuje aj väčšie hospodárske a obchodné príležitosti k vzájomnému prospechu Únie a štátov, ktoré sa o členstvo usilujú, a zároveň zabezpečuje postupnú transformáciu prijímateľov. Perspektíva členstva v Únii má silný transformačný účinok, ktorý prináša pozitívne demokratické, politické, ekonomické a spoločenské zmeny.
- (6) Proces rozširovania vychádza zo stanovených kritérií a spravodlivej a dôslednej podmienenosti. Každý prijímateľ sa posudzuje na základe vlastných zásluh. Cieľom posudzovania dosiahnutého pokroku a identifikácie nedostatkov je poskytnúť prijímateľom uvedeným v prílohe I stimuly a usmernenia na vykonávanie potrebných ďalekosiahlych reforiem. Na to, aby sa perspektíva rozšírenia stala realitou, je naďalej nevyhnutné dodržiavať pevný záväzok „najskôr základné otázky“. Prístup „najskôr základné otázky“ prepája právny štát a základné práva s dvoma inými kľúčovými oblasťami prístupového procesu: jednou je správa hospodárskych záležitostí - výraznejšie zameranie sa na hospodársky rozvoj a zlepšenie konkurencieschopnosti - a druhou posilnenie demokratických inštitúcií a reforma verejnej správy. Každá z týchto troch základných otázok je nesmierne dôležitá pre procesy reforiem u prijímateľov uvedených v prílohe I a riešia sa ňou kľúčové obavy ľudí. Pokrok smerom k prístúpeniu závisí od dodržiavania hodnôt Únie zo strany žiadateľa a jeho schopnosti uskutočňovať a vykonávať potrebné reformy na zosúladenie jeho politického, inštitucionálneho, právneho, administratívneho a hospodárskeho systému s pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie.

- (7) Dobré susedské vzťahy a regionálna spolupráca sú základnými prvkami procesu rozširovania a sú rozhodujúce pre bezpečnosť a stabilitu Únie ako celku. Dôležité je aj definitívne, inkluzívne a záväzné riešenie dvojstranných sporov.
- (8) Osvojenie si základných európskych hodnôt a zaviazanie sa k nim je voľba, ktorá má zásadný význam pre všetkých partnerov usilujúcich sa o členstvo v Únii. V súlade s tým by partneri mali prevziať zodpovednosť a plne sa zaviazat' k európskym hodnotám, ako aj presadzovať globálny poriadok založený na pravidlách a hodnotách a dôrazne vykonávať potrebné reformy v záujme svojich občanov. To zahŕňa postupné zosúladenie so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou Únie, a to najmä pokiaľ ide o otázky, ktoré sa týkajú významných spoločných záujmov, ako sú napríklad reštriktívne opatrenia a boj proti dezinformáciám a iným hybridným hrozbám.
- (9) Komisia vo svojom oznámení zo 6. februára 2018 s názvom „Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti“ zdôraznila pevnú perspektívu členstva v Únii pre západný Balkán založenú na zásluhách. Komisia 5. februára 2020 predložila revidovanú metodiku procesu pristúpenia vo svojom oznámení s názvom „Posilnený proces pristúpenia – dôveryhodná perspektíva členstva v EÚ pre západný Balkán“, ktoré schválila Rada. Komisia predložila aj hospodársky a investičný plán pre západný Balkán na jeho dlhodobejšiu obnovu po kríze spôsobenej ochorením COVID-19.

- (10) Únia a jej členské štáty vo vyhlásení zo Sofie zo 17. mája 2018 a vo vyhlásení zo Záhrebu zo 6. mája 2020 opätovne potvrdili svoju jednoznačnú podporu európskej perspektíve západného Balkánu, ako aj svoju angažovanosť na všetkých úrovniach s cieľom podporiť politickú, hospodársku a sociálnu transformáciu regiónu. Únia a jej členské štáty vo vyhlásení zo Záhrebu opätovne zdôraznili svoju pevnú solidaritu s partnermi zo západného Balkánu, najmä v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19.
- (11) Európska rada udelila štatút kandidátskej krajiny Albánskej republike, Islandu, Čiernej Hore, Severomacedónskej republike, Srbskej republike a Tureckej republike. Potvrdila európsku perspektívu západného Balkánu na základe procesu stabilizácie a pridruženia, ktorý zostáva spoločným rámcom pre vzťahy so západným Balkánom. Bez toho, aby boli dotknuté pozície týkajúce sa štatútu alebo akýchkoľvek budúcich rozhodnutí prijatých Európskou radou alebo Radou, krajiny, ktoré požívajú výhody plynúce z takejto európskej perspektívy a ktorým sa neudelil štatút kandidátskej krajiny, možno výhradne na účely tohto nariadenia považovať za potenciálnych kandidátov. V marci 2015 vláda Islandu požiadala Úniu, aby Island viac nepovažovala za kandidátsku krajinu, avšak bez toho, aby žiadosť Islandu o členstvo oficiálne stiahla.

- (12) Pomoc by sa mala poskytovať aj v súlade s dohodami, ktoré uzatvorila Únia s prijímateľmi uvedenými v prílohe I. Pomoc podľa tohto nariadenia by sa mala zameriavať najmä na pomoc prijímateľom uvedeným v prílohe I na účely posilnenia demokratických inštitúcií a právneho štátu, reformy súdnictva a verejnej správy, dodržiavania základných práv vrátane základných práv osôb patriacich k menšinám a podpory rodovej rovnosti, tolerancie, sociálneho začlenenia a nediskriminácie vrátane týkajúcej sa osôb v zraniteľných situáciách, detí alebo osôb so zdravotným postihnutím. Mala by podporovať aj rozvoj sociálneho trhového hospodárstva v súlade s kľúčovými zásadami a právami uvedenými v Európskom pilieri sociálnych práv, ktorý 17. novembra 2017 slávnostne vyhlásili a podpísali Európsky parlament, Rada a Komisia¹. Nemala by podporovať žiadne opatrenia, ktoré prispievajú k akejkoľvek forme segregácie alebo sociálneho vylúčenia..

¹ Ú. v. EÚ C 428, 13.12.2007, s. 10.

- (13) Keďže dobré susedské vzťahy a regionálna spolupráca sú základnými prvkami procesu rozširovania, prostredníctvom pomoci by sa malo tiež naďalej podporovať úsilie prijímateľov uvedených v prílohe I o prehĺbenie regionálnej, makroregionálnej a cezhraničnej spolupráce a posilnenie územného rozvoja, a to aj vykonávaním makroregionálnych stratégií Únie. Tieto programy by mali ďalej prispievať k vysokej viditeľnosti pomoci v Únii a u prijímateľov uvedených v prílohe I. Pomoc podľa tohto nariadenia by sa mala využívať aj na posilňovanie hospodárskeho a sociálneho rozvoja prijímateľov a ich správy hospodárskych záležitostí, podporu hospodárskej integrácie s jednotným trhom Únie vrátane colnej spolupráce, podporu otvoreného a spravodlivého obchodu podporujúceho agendu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, a to aj realizáciou politík regionálneho rozvoja a súdržnosti, politík rozvoja poľnohospodárstva a vidieka, sociálnych politík a politík zamestnanosti vrátane mobility pracovnej sily, rozvoja digitálnej ekonomiky a spoločnosti, a mala by podporovať výskum a inovácie, a to aj v kontexte hlavnej iniciatívy z roku 2018 s názvom Digitálna agenda pre západný Balkán.
- (14) Akcie v rámci nástroja IPA III by mali podporovať zmierenie, budovanie mieru a predchádzanie konfliktom prostredníctvom sprostredkovateľského úsilia, opatrení na budovanie dôvery a procesov podporujúcich spravodlivosť, hľadanie pravdy, odškodnenie a záruky neopakovania.

- (15) Pomoc poskytovaná podľa tohto nariadenia by sa mala využívať na posilnenie zdravotnej bezpečnosti a pripravenosti na núdzové situácie v oblasti verejného zdravia, ako aj, a to v súčinnosti s inými nástrojmi Únie, na riešenie významného hospodárskeho otrasu spôsobeného výskytom ochorenia COVID-19 a na zmiernenie jeho závažného sociálno-ekonomického vplyvu, mobilizáciou zdrojov na urýchlenie oživenia hospodárstva v regióne.
- (16) Osobitný dôraz by sa mal klásť na vytváranie ďalších príležitostí pre mládež vrátane mladých odborníkov a zároveň by sa malo zabezpečiť, aby takéto príležitosti prispievali k sociálno-ekonomickému rozvoju prijímateľov uvedených v prílohe I. Cieľom pomoci podľa tohto nariadenia by malo byť aj riešenie problému úniku mozgov.
- (17) O úsilí Únie o podporu pokroku v oblasti reforiem v prípade prijímateľov uvedených v prílohe I prostredníctvom financovania z nástroja IPA III by sa malo náležite informovať tak zo strany uvedených prijímateľov, ako aj zo strany Únie. Únia by v tejto súvislosti mala posilniť úsilie v oblasti komunikácie a kampaní s cieľom zabezpečiť zviditeľnenie financovania z nástroja IPA III.
- (18) Únia by na základe skúseností členských štátov mala podporovať prechod k prístupiu v prospech prijímateľov uvedených v prílohe I. Takáto spolupráca by sa mala osobitne zameriavať na výmenu skúseností, ktoré členské štáty získali v procese svojich vlastných reforiem.

- (19) Posilňovanie právneho štátu vrátane nezávislosti súdnictva, boja proti korupcii, praniu špinavých peňazí a organizovanej trestnej činnosti, ako aj transparentnosť, dobrá správa vecí verejných na všetkých úrovniach a reforma verejnej správy vrátane oblastí verejného obstarávania, konkurencie a štátnej pomoci sú naďalej kľúčovými výzvami, ktoré zohrávajú zásadnú úlohu v tom, aby sa prijímatelia priblížili k Únii a v plnej miere pripravili na prevzatie záväzkov vyplývajúcich z členstva v Únii. So zreteľom na dlhodobejšiu povahu reforiem realizovaných v uvedených oblastiach a potrebu zaznamenávať dosiahnutý pokrok by sa finančnou pomocou poskytovanou podľa tohto nariadenia mali tieto otázky riešiť čo najskôr.
- (20) Komisia by v súlade so zásadou participatívnej demokracie mala podporovať posilňovanie parlamentných kapacít, parlamentný dohľad, demokratické postupy a spravodlivé zastúpenie u každého prijímateľa uvedeného v prílohe I.
- (21) Posilnená strategická a operačná spolupráca medzi Úniou a prijímateľmi uvedenými v prílohe I v oblasti bezpečnosti zohráva kľúčovú úlohu pri účinnom a efektívnom riešení bezpečnostných hrozieb, hrozieb organizovanej trestnej činnosti a teroristických hrozieb.
- (22) Spolupráca v oblasti migrácie na medzinárodnej a regionálnej úrovni vrátane ďalšej konsolidácie kapacít na riadenie hraníc a migrácie, zabezpečovania prístupu k medzinárodnej ochrane, výmeny relevantných informácií, zlepšenia kontroly hraníc a úsilia o riešenie neregulárnej migrácie, riešenie núteného vysídľovania a boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevádzkačstvu je dôležitým aspektom spolupráce medzi Úniou a prijímateľmi uvedenými v prílohe I.

- (23) Mali by sa posilniť komunikačné kapacity prijímateľov uvedených v prílohe I s cieľom zabezpečiť verejnú podporu a chápanie hodnôt Únie a výhod a povinností potenciálneho členstva v Únii a zároveň by sa mala riešiť problematika dezinformácií.
- (24) Je potrebné, aby Únia stála na čele prechodu smerom k zdravej planéte a prepojenejšiemu svetu. V Európskej zelenej dohode uvedenej v oznámení Komisie z 11. decembra 2019 sa stanovuje obnovený záväzok a nový strategický rámec na dosiahnutie tohto globálneho cieľa. Únia by mala využiť svoj vplyv, odborné znalosti a finančnú pomoc na mobilizáciu prijímateľov uvedených v prílohe I, aby spolu s ňou nastúpili na cestu udržateľnosti. Týmto nariadením by sa preto mala podporovať zelená agenda, a to posilňovaním ochrany životného prostredia, prispievaním k zmierňovaniu zmeny klímy a zvyšovaniu odolnosti voči zmene klímy a urýchlením prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo.

- (25) Prijímatelia uvedení v prílohe I musia byť lepšie pripravení na riešenie globálnych výziev, ako sú napríklad udržateľný rozvoj a zmena klímy, a na zosúladenie s úsilím Únie na riešenie týchto otázok. Vzhľadom na význam boja proti zmene klímy v súlade so záväzkami Únie vykonávať Parížsku dohodu prijatú na základe Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy¹ a plniť ciele Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja by mal nástroj IPA III prispieť k zohľadňovaniu opatrení v oblasti klímy v politikách Únie a k dosiahnutiu všeobecného cieľa, aby sa klimatické ciele podporovali 30 % rozpočtových výdavkov Únie, a k ambícii, aby v roku 2024 odrážalo výdavky na biodiverzitu 7,5 % rozpočtu a v rokoch 2026 a 2027 10 %, pričom sa zohľadní existujúce prekrývanie cieľov v oblasti klímy a biodiverzity. Očakáva sa, že prostredníctvom akcií v rámci nástroja IPA III sa prispeje na ciele v oblasti klímy prostriedkami vo výške 18 % celkového finančného krytia nástroja IPA III, pričom cieľom je toto percento zvýšiť do roku 2027 na 20 %. Relevantné akcie sa majú určiť počas prípravy a vykonávania nástroja IPA III, pričom celkový prínos nástroja IPA III by sa mal zväžiť v príslušných hodnoteniach a procesoch preskúmania.

¹ Ú. v. EÚ L 282, 19.10.2016, s. 4.

- (26) Akcie v rámci nástroja IPA III by mali podporovať vykonávanie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj prijatej Organizáciou Spojených národov v septembri 2015 ako univerzálneho programu, ku ktorému sa v plnej miere zaviazala Únia a jej členské štáty a ktorý podporili všetci prijímatelia uvedení v prílohe I. V záujme dosiahnutia týchto cieľov by popri akciách, pri ktorých je klíma jedným z hlavných cieľov, mali akcie v rámci nástroja IPA III vždy, keď je to možné, začleňovať ciele environmentálnej udržateľnosti a zmeny klímy vo všetkých sektoroch s osobitným dôrazom na ochranu životného prostredia a boj proti cezhraničnému znečisťovaniu a mali by presadzovať ekologický rast vo vnútroštátnych a miestnych stratégiách vrátane podpory kritérií udržateľnosti vo verejnom obstarávaní. Akcie v rámci nástroja IPA III by mali byť konzistentné so zásadou „nespôsobovať škodu“ a mali by byť v čo najväčšej miere v súlade s taxonómiou Únie, a to najmä s cieľom zabezpečiť udržateľnosť investícií na západnom Balkáne a v Turecku.

- (27) Vykonávanie tohto nariadenia by sa malo riadiť zásadami rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien a dievčat, pričom by sa malo snažiť o ochranu a presadzovanie práv žien a dievčat v súlade s akčnými plánmi EÚ pre rodovú rovnosť a príslušnými závermi Rady a medzinárodnými dohovormi vrátane záverov Rady o ženách, mieri a bezpečnosti z 10. decembra 2018. Posilnenie rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien a dievčat vo vonkajšej činnosti Únie a zintenzívnenie úsilia o dosiahnutie minimálnych noriem výkonnosti uvedených v akčných plánoch EÚ pre rodovú rovnosť by mali viesť k rodovo citlivému a transformatívne prístupu v rámci spolupráce medzi Úniou a prijímateľmi uvedenými v prílohe I. Rodová rovnosť by sa mala zohľadňovať a uplatňovať počas vykonávania tohto nariadenia.
- (28) Týmto nariadením sa na celé obdobie trvania nástroja IPA III stanovuje finančné krytie, ktoré má pre Európsky parlament a Radu v priebehu ročného rozpočtového postupu predstavovať hlavnú referenčnú sumu v zmysle bodu 18 Medziinštitucionálnej dohody zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov¹.

¹ Ú. v. EÚ L 433I, 22.12.2020, s. 28.

(29) Komisia a členské štáty by mali zabezpečiť súlad, súdržnosť, konzistentnosť a komplementárnosť svojej pomoci, a to najmä prostredníctvom pravidelných konzultácií a častých výmen informácií v priebehu rôznych etáp cyklu pomoci, a to aj na miestnej úrovni. Mali by sa tiež vykonať potrebné kroky na zaistenie lepšej koordinácie a komplementárnosti s inými darcami, a to aj prostredníctvom pravidelných konzultácií. Komisia by mala zabezpečiť, aby sa uskutočnili riadne konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami prijímateľov uvedených v prílohe I vrátane organizácií občianskej spoločnosti a podľa vhodnosti miestnych a regionálnych orgánov a aby všetky tieto zainteresované strany mali včas prístup k relevantným informáciám, ktoré im umožnia počas procesu návrhu a vykonávania programov a súvisiacich procesov monitorovania zohrávať zmysluplnú úlohu. Mala by sa posilniť úloha občianskej spoločnosti v rámci programov, ktoré sa implementujú prostredníctvom vládnych orgánov, ako aj v pozícii priameho prijímateľa pomoci Únie. Podobne by sa pomocou Únie mali podporovať aj obhajcovia ľudských práv.

- (30) Priority činností zameraných na dosiahnutie cieľov v príslušných oblastiach politiky podporovaných podľa tohto nariadenia by sa mali stanoviť v programovacom rámci, ktorý Komisia ustanovila pre trvanie viacročného finančného rámca Únie na roky 2021 - 2027 (ďalej len „programovací rámec IPA“). Programovací rámec IPA by sa mal ustanoviť v partnerstve s prijímateľmi uvedenými v prílohe I v súlade s celkovým politickým rámcom a zásadami, ako aj so všeobecnými a špecifickými cieľmi stanovenými v tomto nariadení, a mal by zohľadňovať príslušné vnútroštátne stratégie. V programovacom rámci IPA by sa mali určiť oblasti, na ktorých podporu sa má pomoc poskytovať, spolu s orientačným prídelením na jednotlivé oblasti podpory vrátane odhadovaných výdavkov súvisiacich s klímou.

- (31) Zvýšenie úsilia prijímateľov uvedených v prílohe I pri reforme politických, právnych a hospodárskych systémov s ohľadom na členstvo v Únii je v spoločnom záujme Únie a uvedených prijímateľov. Pomoc by sa mala zakladať na prístupe založenom na výkonnosti a na zásade spravodlivého podielu, pričom by sa mal zabezpečiť pokrok u všetkých prijímateľov uvedených v prílohe I. Pomoc by mala byť cieleňá a prispôsobená ich konkrétnej situácii, pričom by sa malo zohľadňovať ďalšie úsilie potrebné na splnenie cieľov tohto nariadenia. Potreby a kapacity prijímateľov uvedených v prílohe I by sa mali zohľadniť v súlade so zásadou spravodlivého podielu s cieľom vyhnúť sa neprimerane nízkej úrovni pomoci v porovnaní s inými prijímateľmi. Rozsah a intenzita pomoci podľa tohto nariadenia by sa mali líšiť podľa výkonnosti prijímateľov uvedených v prílohe I, najmä ich odhodlania vykonávať reformy a dosahovať v ich vykonávaní pokrok, predovšetkým v oblasti právneho štátu a základných práv, demokratických inštitúcií a reformy verejnej správy, hospodárskeho rozvoja a konkurencieschopnosti.

- (32) Ak príslušné ukazovatele preukážu významné zhoršenie alebo pretrvávajúci nedostatočný pokrok zo strany prijímateľa uvedeného v prílohe I v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje prístup „najskôr základné otázky“, rozsah a intenzita pomoci by sa mali zodpovedajúcim spôsobom upraviť bez toho, aby boli dotknuté právomoci Rady prijímať reštriktívne opatrenia v nadväznosti na rozhodnutie o čiastočnom alebo úplnom prerušení alebo obmedzení hospodárskych a finančných vzťahov s jednou alebo viacerými tretími krajinami v súlade s článkom 215 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a bez toho, aby bola dotknutá právomoc Komisie pozastaviť platby alebo plnenie dohôd o financovaní v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046¹ (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“). Náležite by sa malo zväziť dodržiavanie zásad Charty Organizácie Spojených národov a medzinárodného práva zo strany prijímateľov.
- (33) Komisia by mala každoročne posudzovať vykonávanie programovacieho rámca IPA a poskytnúť pritom opis spôsobu, akým sa vykonal prístup založený na výkonnosti a uplatnila zásada spravodlivého podielu. Toto posúdenie by malo zahŕňať aj aktuálny stav, pokiaľ ide o výšku financovania v prípade každého cieľa, ako aj každého prijímateľa uvedeného v prílohe I. Malo by sa ním tiež umožniť výboru zriadenému týmto nariadením disponovať primeranými informáciami s cieľom pomáhať Komisii.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

- (34) S cieľom zaistiť účinnú zodpovednosť a transparentnosť pri plnení rozpočtu Únie a zabezpečiť účinné posudzovanie pokroku smerom k dosahovaniu cieľov tohto nariadenia by Komisia mala zabezpečiť, aby boli zavedené jasné mechanizmy monitorovania a hodnotenia. Ak je to možné a vhodné, výsledky činnosti Únie by sa mali monitorovať a hodnotiť na základe vopred vymedzených, transparentných a merateľných ukazovateľov špecifických pre jednotlivé krajiny, ktoré by boli prispôsobené osobitnému charakteru a cieľom nástroja IPA III.
- (35) Prechod z priameho riadenia finančných prostriedkov predvstupovej pomoci zo strany Komisie na nepriame riadenie zo strany prijímateľov by mal byť postupný a v súlade s príslušnými kapacitami uvedených prijímateľov s ohľadom na zásady dobrej správy vecí verejných. Komisia by mala prijať vhodné opatrenia dohľadu na zabezpečenie ochrany finančných záujmov Únie a v prípade potreby by mala byť schopná uvedený prechod zvrátiť. Pomoc by naďalej mala využívať štruktúry a nástroje, ktoré sa osvedčili v predvstupovom procese.

- (36) Únia by sa mala snažiť o najefektívnejšie využívanie dostupných zdrojov tak, aby optimalizovala účinok svojej vonkajšej činnosti. Malo by sa to dosiahnuť súdržnosťou, konzistentnosťou a komplementárnosťou s nástrojmi Únie na financovanie vonkajšej činnosti, ako aj synergiami s inými politikami a programami Únie, ako sú Horizont Európa - rámcový program pre výskum a inovácie zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695¹, Erasmus+ zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/817², program Kreativna Európa zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/818³, Európska zelená dohoda, Fond na spravodlivú transformáciu zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056⁴ a Nástroj na prepájanie Európy zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153⁵, a to v relevantnom prípade vrátane súdržnosti a komplementárnosti s makrofinančnou pomocou.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie, stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1290/2013 a (EÚ) č. 1291/2013 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 1).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/817 z 20. mája 2021, ktorým sa zriaďuje Erasmus+: program Únie pre vzdelávanie a odbornú prípravu, mládež a šport a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013 (Ú. v. EÚ L 189, 28.5.2021, s. 1).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/818 z 20. mája 2021, ktorým sa zriaďuje program Kreativna Európa (na obdobie 2021 až 2027) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1295/2013 (Ú. v. EÚ L 189, 28.5.2021, s. 34).

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1).

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepájanie Európy a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1316/2013 a (EÚ) č. 283/2014 (Ú. v. EÚ L 249, 14.7.2021, s. 38).

- (37) V záujme maximalizácie vplyvu kombinovaných intervencií na dosiahnutie spoločného cieľa by nástrojom IPA III malo byť možné prispievať na akcie v rámci iných programov, ak sa príspevkami neuhrádzajú tie isté náklady.
- (38) Finančné prostriedky Únie poskytované v rámci nástroja IPA III by sa mali použiť na financovanie akcií v rámci medzinárodného rozmeru programu Erasmus+, ktorý by sa mal vykonávať v súlade s nariadením (EÚ) 2021/817.
- (39) Na toto nariadenie sa vzťahujú horizontálne rozpočtové pravidlá prijaté Európskym parlamentom a Radou na základe článku 322 ZFEÚ. Uvedené pravidlá sú stanovené v nariadení o rozpočtových pravidlách a určujú najmä postup zostavovania a plnenia rozpočtu prostredníctvom grantov, cien, verejného obstarávania a nepriameho riadenia a stanovujú kontroly zodpovednosti finančných aktérov. Pravidlá prijaté na základe článku 322 ZFEÚ zahŕňajú aj všeobecný režim podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie.
- (40) Keďže dodržiavanie zásad demokracie, ľudských práv a právneho štátu je nevyhnutné pre správne finančné riadenie a účinné financovanie z prostriedkov Únie, ako sa uvádza v nariadení o rozpočtových pravidlách, pomoc by mohla byť pozastavená, ak u prijímateľa uvedeného v prílohe I dôjde k zhoršeniu situácie v oblasti demokracie, ľudských práv alebo právneho štátu.

- (41) Typy financovania a spôsoby vykonávania podľa tohto nariadenia by sa mali voliť na základe ich schopnosti dosiahnuť špecifické ciele akcií a priniesť výsledky, a to najmä pri zohľadnení nákladov na kontroly, administratívne zaťaženie a rizika nedodržania predpisov. Pri tejto voľbe by sa malo zväžiť aj využitie jednorazových platieb, paušálnych sadzieb a jednotkových nákladov, ako aj financovanie, ktoré nie je spojené s nákladmi v zmysle článku 125 ods. 1 nariadenia o rozpočtových pravidlách.
- (42) Únia by mala aj naďalej uplatňovať spoločné pravidlá vykonávania svojej vonkajšej činnosti. Pravidlá a postupy vykonávania nástrojov Únie na financovanie vonkajšej činnosti sú stanovené v nariadení (EÚ) 2021/947. Na riešenie konkrétnych situácií, najmä v oblastiach politiky cezhraničnej spolupráce, poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, by sa mali zaviesť dodatočné podrobné ustanovenia.

(43) Vonkajšia činnosť sa často vykonáva v mimoriadne nestálom prostredí, v ktorom je nevyhnutné neustále a rýchlo sa prispôsobovať vyvíjajúcim sa potrebám partnerov Únie a globálnym výzvam, ako sú ľudské práva, demokracia a dobrá správa vecí verejných, bezpečnosť a stabilita, zmena klímy a životné prostredie, neregulárna migrácia a nútené vysídľovanie a ich hlavné príčiny. Zosúladenie zásady predvídateľnosti s potrebou rýchlo reagovať na nové potreby si preto vyžaduje prispôsobenie finančného vykonávania programov. Toto nariadenie by v záujme zvýšenia schopnosti Únie reagovať na nepredvídané potreby a zároveň v súlade so zásadou, že rozpočet Únie sa stanovuje raz ročne, malo zachovať flexibilitu, ktorá je už povolená podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách pre iné politiky, konkrétne prenos finančných prostriedkov a opätovné viazanie už viazaných finančných prostriedkov, a to pri dodržiavaní zámerov a cieľov stanovených v tomto nariadení. Týmto sa zabezpečí efektívne využitie finančných prostriedkov Únie pre občanov Únie aj pre prijímateľov uvedených v prílohe I, čím sa maximalizujú finančné prostriedky Únie dostupné na intervencie v rámci vonkajšej činnosti Únie.

- (44) Nový Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus (ďalej len „EFSD+“) zriadený nariadením (EÚ) 2021/947, ktorý nadväzuje na svojho predchodcu, by mal tvoriť integrovaný finančný balík na poskytovanie kapacity financovania vo forme grantov, rozpočtových záruk a iných finančných nástrojov na celosvetovej úrovni, a to aj prijímateľom uvedeným v prílohe I. Riadenie operácií EFSD+ vzťahujúcich sa na západný Balkán a vykonávaných podľa tohto nariadenia by mal naďalej zabezpečovať Investičný rámec pre západný Balkán (ďalej len „WBIF“). Riadiaci výbor WBIF zahŕňa prijímateľov zo západného Balkánu uvedených v prílohe I, prispievateľov do spoločného európskeho fondu pre západný Balkán, príslušné finančné inštitúcie a v náležitých prípadoch príslušné regionálne organizácie. Osobitná strategická rada pre operácie EFSD+ vzťahujúce sa na západný Balkán by mala byť naďalej takto inkluzívna.
- (45) Záruka pre vonkajšiu činnosť zriadená nariadením (EÚ) 2021/947 podporuje operácie EFSD+, a nástroj IPA III by mal prispieť k pokrytiu potrieb v oblasti tvorby rezerv, pokiaľ ide o operácie v prospech prijímateľov uvedených v prílohe I, a to aj v prípade rezerv a záväzkov, ktoré vznikajú v súvislosti s úvermi v rámci makrofinančnej pomoci.

- (46) Je dôležité zabezpečiť, aby sa programy cezhraničnej spolupráce vykonávali v súlade s rámcom stanoveným v programoch vonkajšej činnosti a v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059¹. V tomto nariadení by sa mali stanoviť osobitné ustanovenia o spolufinancovaní.
- (47) Ročné alebo viacročné akčné plány a opatrenia uvedené v tomto nariadení predstavujú pracovné programy podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách. Ročné alebo viacročné akčné plány sa skladajú zo súboru opatrení zoskupených do jedného dokumentu.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059 z 24. júna 2021 o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 94).

(48) V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013¹ a nariadeniami Rady (ES, Euratom) č. 2988/95², (Euratom, ES) č. 2185/96³ a (EÚ) 2017/1939⁴ sa finančné záujmy Únie majú chrániť prostredníctvom primeraných opatrení vrátane opatrení týkajúcich sa: prevencie, odhaľovania, opravy a vyšetrovania nezrovnalostí vrátane podvodov; vymáhania stratených, neoprávnenne vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov; a uloženia administratívnych sankcií v náležitých prípadoch. Konkrétne má Európsky úrad pre boj proti podvodom (ďalej len „OLAF“) právomoc vykonávať v súlade s nariadeniami (Euratom, ES) č. 2185/96 a (EÚ, Euratom) č. 883/2013 administratívne vyšetrovania vrátane kontrol a inšpekcií na mieste s cieľom zistiť, či nedošlo k podvodu, ku korupcii alebo k akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaní vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1).

² Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995, s. 1).

³ Nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 z 11. novembra 1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (Ú. v. ES L 292, 15.11.1996, s. 2).

⁴ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1).

Európska prokuratúra je v súlade s nariadením (EÚ) 2017/1939 splnomocnená vyšetrovať a stíhať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie, ako sa ustanovuje v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371¹. V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách má každá osoba alebo každý subjekt, ktoré prijímajú finančné prostriedky Únie, v plnej miere spolupracovať pri ochrane finančných záujmov Únie, udeliť potrebné práva a prístup Komisii, OLAF-u, Dvoru audítorov a, pokiaľ ide o tie členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na posilnenej spolupráci podľa nariadenia (EÚ) 2017/1939, Európskej prokuratúre a zabezpečiť, aby všetky tretie strany zúčastňujúce sa na implementácii finančných prostriedkov Únie udelili rovnocenné práva. Prijímatelia uvedení v prílohe I by takisto mali bezodkladne nahlasovať Komisii nezrovnalosti, ktoré boli predmetom primárneho správneho alebo súdneho zistenia, vrátane podvodov, a naďalej ju informovať o napredovaní správnych a súdnych konaní. V záujme zosúladenia osvedčených postupov v členských štátoch by sa toto nahlasovanie malo uskutočňovať elektronicky prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí, ktorý zriadila Komisia.

- (49) Pomoc podľa tohto nariadenia by sa mala vykonávať transparentným, zodpovedným a odpolitizovaným spôsobom. Komisia by to mala dôkladne monitorovať, a to aj na miestnej úrovni.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

- (50) Komunikácia podporuje demokratickú diskusiu, posilňuje inštitucionálnu kontrolu a kontrolu nad financovaním, ktoré poskytuje Únia, a prispieva k posilneniu dôveryhodnosti Únie. Únia a prijímatelia finančných prostriedkov Únie by mali zvýšiť zviditeľnenie činnosti Únie a primerane komunikovať o pridanej hodnote podpory poskytovanej Úniou. V tejto súvislosti by v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách mali dohody uzavreté s prijímateľmi finančných prostriedkov Únie obsahovať povinnosti zabezpečujúce primerané zviditeľnenie, a ak tieto povinnosti nie sú splnené, Komisia by mala konať vhodne a včas.
- (51) S cieľom zohľadniť všetky zmeny v rámci politiky rozširovania alebo významný vývoj týkajúci sa prijímateľov uvedených v prílohe I by sa mala na Komisiu delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ, pokiaľ ide o úpravu a aktualizáciu tematických priorít pomoci uvedených v prílohách II a III, ako aj prijať delegovaný akt s cieľom doplniť toto nariadenie stanovením určitých špecifických cieľov a tematických priorít pomoci. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni expertov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva¹. Predovšetkým v záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov sa všetky dokumenty doručujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako expertom z členských štátov a experti Európskeho parlamentu a Rady majú systematicky prístup na zasadnutia skupín expertov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.

¹ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (52) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia, a to najmä pokiaľ ide o osobitné podmienky a štruktúry nepriameho riadenia v prípade prijímateľov uvedených v prílohe I a o vykonávanie pomoci pre rozvoj vidieka, by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011¹. Pri určovaní jednotných podmienok vykonávania tohto nariadenia by sa mali zohľadniť skúsenosti získané pri riadení a vykonávaní predvstupovej pomoci v minulosti. Ak si to vývoj situácie vyžaduje, uvedené jednotné podmienky by sa mali zmeniť.
- (53) Pôsobnosť výboru zriadeného podľa tohto nariadenia by sa mala vzťahovať aj na právne akty a záväzky podľa nariadenia Rady (ES) č. 1085/2006² a nariadenia (EÚ) č. 231/2014, ako aj na vykonávanie článku 3 nariadenia Rady (ES) č. 389/2006³.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

² Nariadenie Rady (ES) č. 1085/2006 zo 17. júla 2006, ktorým sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA) (Ú. v. EÚ L 210, 31.7.2006, s. 82).

³ Nariadenie Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2667/2000 o Európskej agentúre pre obnovu (Ú. v. EÚ L 65, 7.3.2006, s. 5).

- (54) Keďže ciele tohto nariadenia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (55) V záujme zabezpečenia kontinuity v poskytovaní podpory v príslušnej oblasti politiky a umožnenia začatia vykonávania od začiatku viacročného finančného rámca na roky 2021–2027 by toto nariadenie malo nadobudnúť účinnosť čo najskôr a malo by sa uplatňovať so spätnou účinnosťou od 1. januára 2021,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Kapitola I

Všeobecné ustanovenia

Článok 1

Predmet úpravy

Týmto nariadením sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci (ďalej len „nástroj IPA III“) na obdobie trvania viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 (ďalej len „VFR na roky 2021-2027“).

Stanovujú sa v ňom ciele nástroja IPA III, rozpočet na obdobie rokov 2021 – 2027, formy pomoci Únie a pravidlá poskytovania takejto pomoci.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia „cezhraničná spolupráca“ je spolupráca medzi:

- a) členskými štátmi a prijímateľmi uvedenými v prílohe I k tomuto nariadeniu, ako sa uvádza v článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/1059;
- b) dvoma alebo viacerými prijímateľmi uvedenými v prílohe I k tomuto nariadeniu; alebo

- c) prijímateľmi uvedenými v prílohe I k tomuto nariadeniu a krajinami a územiami uvedenými v prílohe I k nariadeniu (EÚ) 2021/947.

Článok 3

Ciele nástroja IPA III

1. Všeobecným cieľom nástroja IPA III je podpora prijímateľov uvedených v prílohe I pri prijímaní a vykonávaní politických, inštitucionálnych, právnych, správnych, sociálnych a hospodárskych reforiem, ktoré sa od týchto prijímateľov požadujú v záujme dodržiavania hodnôt Únie a postupného zosúladenia sa s pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie („*acquis*“) so zreteľom na budúce členstvo v Únii, čím sa prispieva k vzájomnej stabilite, bezpečnosti, mieru a prosperite.
2. Nástroj IPA III má tieto špecifické ciele:
 - a) posilniť právny štát, demokraciu, dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd, a to aj prostredníctvom podpory nezávislého súdnictva, posilnenia bezpečnosti a boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, dodržiavania medzinárodného práva, slobody médií a akademickej slobody a priaznivého prostredia pre občiansku spoločnosť, podporovať nediskrimináciu a toleranciu, zabezpečiť dodržiavanie práv osôb patriacich k menšinám a podporovať rodovú rovnosť a zlepšiť riadenie migrácie vrátane riadenia hraníc a boja proti neregulárnej migrácii, ako aj riešenia núteného vysídľovania;

- b) posilniť účinnosť verejnej správy a podporiť transparentnosť, štrukturálne reformy a dobrú správu vecí verejných na všetkých úrovniach vrátane oblastí verejného obstarávania a štátnej pomoci;
- c) formovať pravidlá, normy, politiky a postupy prijímateľov uvedených v prílohe I tak, aby boli v súlade s pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie, a posilniť regionálnu spoluprácu, zmierenie a dobré susedské vzťahy, ako aj medziľudské kontakty a strategickú komunikáciu;
- d) posilniť hospodársky a sociálny rozvoj a súdržnosť s osobitným dôrazom na mládež, a to aj prostredníctvom politik kvalitného vzdelávania a zamestnanosti, prostredníctvom podpory investícií a rozvoja súkromného sektora so zameraním na malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“), ako aj poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka;
- e) posilniť ochranu životného prostredia, zvýšiť odolnosť voči zmene klímy, urýchliť prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo, rozvíjať digitálne hospodárstvo a spoločnosť a posilniť udržateľnú prepojenosť vo všetkých jej rozmeroch;
- f) podporiť územnú súdržnosť a cezhraničnú spoluprácu cez pozemné a námorné hranice vrátane nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce.

3. V súlade so špecifickými cieľmi môže byť pomoc podľa potreby poskytnutá na riešenie týchto tematických priorít:
- a) zriadenie a podpora riadneho fungovania inštitúcií potrebných na zabezpečenie právneho štátu a ďalšiu konsolidáciu demokratických inštitúcií, a to už od ranej fázy;
 - b) posilnenie kapacít na riešenie migračných výziev na regionálnej a medzinárodnej úrovni;
 - c) posilnenie kapacity strategickej komunikácie vrátane komunikácie s verejnosťou o reformách potrebných na splnenie kritérií na členstvo v Únii;
 - d) zlepšenie dobrej správy vecí verejných a reforma verejnej správy v súlade so zásadami verejnej správy;
 - e) posilnenie správy fiškálnych a ekonomických záležitostí;
 - f) posilnenie všetkých aspektov dobrých susedských vzťahov, regionálnej stability a vzájomnej spolupráce;
 - g) posilnenie kapacity Únie a jej partnerov na predchádzanie konfliktom, budovanie mieru a riešenie potrieb pred začiatkom krízy a po jej skončení;

- h) posilnenie kapacít, nezávislosti a plurality organizácií občianskej spoločnosti;
- i) podpora zosúladenia pravidiel, noriem, politík a postupov prijímateľov s pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie;
- j) podpora rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien a dievčat;
- k) posilnenie prístupu k vzdelávaniu, odbornej príprave a celoživotnému vzdelávaniu a ich kvality na všetkých úrovniach a poskytovanie podpory kultúrnemu sektoru a kreatívnemu sektoru a športu;
- l) podpora kvalitnej zamestnanosti a prístupu na trh práce;
- m) podpora sociálnej ochrany a začlenenia a boj proti chudobe;
- n) podpora inteligentnej, udržateľnej, inkluzívnej a bezpečnej dopravy, odstránenie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach a posilnenie energetickej bezpečnosti a diverzifikácie;
- o) zlepšenie prostredia súkromného sektora a konkurencieschopnosti podnikov, najmä MSP;
- p) zlepšenie prístupu k digitálnym technológiám a službám a posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií;
- q) prispievanie k zabezpečeniu a bezpečnosti dodávky potravín a vody;

- r) ochrana životného prostredia a zlepšovanie kvality životného prostredia;
 - s) spolupráca s prijímateľmi uvedenými v prílohe I na mierovom využívaní jadrovej energie v oblastiach zdravia, poľnohospodárstva a bezpečnosti potravín;
 - t) zvyšovanie schopnosti agropotravinárskeho sektora a sektora rybárstva vysporiadať sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami.
4. V záujme podpory dobrých susedských vzťahov, integrácie Únie a sociálno-ekonomického rozvoja sa pomoc pre cezhraničnú spoluprácu medzi prijímateľmi uvedenými v prílohe I môže podľa potreby poskytnúť na riešenie týchto tematických priorít:
- a) podpora zamestnanosti, pracovnej mobility a cezhraničného sociálneho a kultúrneho začlenenia;
 - b) ochrana životného prostredia a podpora adaptácie na zmenu klímy, zmiernenie zmeny klímy, a prevencia a riadenie rizika;
 - c) podpora udržateľnej dopravy a zlepšovanie verejnej infraštruktúry;
 - d) podpora digitálneho hospodárstva a spoločnosti;
 - e) podpora cestovného ruchu a zachovanie a propagácia kultúrneho a prírodného dedičstva;
 - f) investovanie do mládeže, športu, vzdelávania a zručností;

- g) podpora miestnej a regionálnej správy;
- h) podpora cezhraničných iniciatív na podporu zmierenia a spravodlivosti v prechodnom období;
- i) posilnenie konkurencieschopnosti, podnikateľského prostredia a rozvoja MSP, obchodu a investícií;
- j) posilnenie výskumu, technologického rozvoja, inovácií a digitálnych technológií.

5. Tematické priority poskytovania pomoci v závislosti od potrieb a kapacít prijímateľov uvedených v prílohe I sú ďalej uvedené v prílohe II. Tematické priority pre cezhraničnú spoluprácu medzi prijímateľmi uvedenými v prílohe I sú ďalej uvedené v prílohe III. Každá z uvedených tematických priorít môže prispieť k dosiahnutiu viac ako jedného špecifického cieľa.
6. Komisia je splnomocnená pred prijatím programového rámca IPA prijať delegovaný akt v súlade s článkami 14 a 15 s cieľom doplniť toto nariadenie stanovením určitých špecifických cieľov a tematických priorít pomoci týkajúcich sa záležitostí uvedených v odseku 3 písm. a) až m) a r) a v odseku 4 písm. a) až j) tohto článku.

Článok 4

Rozpočet

1. Finančné krytie na vykonávanie nástroja IPA III na obdobie rokov 2021 – 2027 je 14 162 000 000 EUR v bežných cenách.
2. Suma uvedená v odseku 1 tohto článku sa môže použiť na financovanie podporných opatrení určených na vykonávanie nástroja IPA III, ako sú prípravné, monitorovacie, kontrolné, audítorské a hodnotiace činnosti vrátane systémov informačných technológií na úrovni inštitúcií v súlade s článkom 24 nariadenia (EÚ) 2021/947.

Článok 5

Ustanovenia o vzájomnom vzťahu medzi programami

1. Vykonávaním tohto nariadenia sa zabezpečí konzistentnosť, synergie a komplementárnosť s inými oblasťami vonkajšej činnosti Únie a s inými príslušnými politikami a programami Únie a súdržnosť politik v záujme rozvoja.
2. Nariadenie (EÚ) 2021/947 sa vzťahuje na činnosti vykonávané podľa tohto nariadenia v prípadoch, na ktoré sa odkazuje v tomto nariadení.

3. Nástrojom IPA III sa prispieva finančnými prostriedkami k akciám vykonávaným a riadeným podľa nariadenia (EÚ) 2021/817. Na využívanie uvedených finančných prostriedkov sa uplatňuje nariadenie (EÚ) 2021/817. Na tento účel sa príspevok z nástroja IPA III zahrnie do jednotného programového dokumentu uvedeného v článku 13 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/947 a prijme v súlade s postupmi stanovenými v uvedenom nariadení. Tento programový dokument obsahuje orientačnú minimálnu sumu, ktorá sa má prideliť na akcie stanovené podľa nariadenia (EÚ) 2021/817.

4. Pomoc podľa tohto nariadenia možno poskytovať na typy akcií stanovené v Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde, ktorých špecifické ciele a rozsah podpory sú stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058¹, Európskom sociálnom fonde plus zriadenom nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057² a Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka, ktorý sa má zriadiť nariadením Európskeho parlamentu a Rady ktorým sa stanovujú pravidlá týkajúce sa strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (strategické plány SPP) a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 60).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21).

5. Z Európskeho fondu regionálneho rozvoja sa prispieva na programy alebo opatrenia ustanovené na účely cezhraničnej spolupráce medzi prijímateľmi uvedenými v prílohe I a jedným alebo viacerými členskými štátmi. Komisia prijíma tieto programy a opatrenia v súlade s článkom 17 ods. 3 tohto nariadenia. Suma príspevku z finančných prostriedkov IPA III pridelených na cezhraničnú spoluprácu (ďalej len „IPA III - CBC“), ako sa uvádza v článku 10 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2021/1059, sa určí v súlade s uvedeným článkom. Programy IPA III-CBC sa riadia v súlade s nariadením (EÚ) 2021/1059.
6. Nástrojom IPA III možno prispievať na programy alebo opatrenia nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce, ktoré sú zriadené a vykonávané podľa nariadenia (EÚ) 2021/1059, pričom sa v prípade potreby zohľadnia makroregionálne stratégie alebo stratégie pre morské oblasti, a na ktorých sa zúčastňujú prijímatelia uvedení v prílohe I k tomuto nariadeniu.

Ak je program alebo opatrenie nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce podporované aj z NDICI, v súlade s článkom 22 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/947 sa vyplatí predbežné financovanie.

7. Na akcie ustanovené podľa tohto nariadenia v súlade s článkom 9 sa môžu vo vhodných prípadoch poskytnúť príspevky aj z iných programov Únie, ak sa tieto príspevky nevzťahujú na tie isté náklady. Na základe tohto nariadenia sa môžu poskytovať príspevky aj na opatrenia stanovené v rámci iných programov Únie, ak sa tieto príspevky nevzťahujú na tie isté náklady. V takýchto prípadoch sa v pracovnom programe zahŕňajúcom uvedené akcie stanoví, ktorý súbor pravidiel sa uplatňuje.
8. S cieľom zaručiť súdržnosť a účinnosť financovania Únie alebo podporovať regionálnu spoluprácu sa Komisia môže rozhodnúť, ak je to riadne odôvodnené, rozšíriť oprávnenosť akčných plánov a opatrení uvedených v článku 9 ods. 1 na krajiny, územia alebo regióny, ktoré by inak neboli oprávnené na financovanie podľa článku 3 ods. 1, ak takýto plán alebo opatrenie, ktoré sa má vykonať, je globálnej, regionálnej alebo cezhraničnej povahy.

Kapitola II

Strategické plánovanie

Článok 6

Politický rámec a všeobecné zásady

1. Celkový politický rámec na vykonávanie tohto nariadenia sa skladá z rámca politiky rozširovania vymedzeného Európskou radou a Radou, dohôd stanovujúcich právne záväzný vzťah s prijímateľmi uvedenými v prílohe I, ako aj uznesení Európskeho parlamentu, oznámení Komisie a zo spoločných oznámení Komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. Komisia zabezpečuje súdržnosť medzi pomocou podľa tohto nariadenia a rámcom politiky rozširovania.
2. V programoch a akciách v rámci nástroja IPA III sa pri dosahovaní špecifických cieľov uvedených v článku 3 ods. 2 zohľadňujú horizontálne priority: zmena klímy, ochrana životného prostredia, ľudské práva a rodová rovnosť na podporu integrovaných akcií, ktoré predstavujú spoločné prínosy a koherentným spôsobom spĺňajú viaceré ciele. Programy a akcie sa v prípade potreby zameriavajú na vzájomné prepojenia medzi cieľmi udržateľného rozvoja vrátane cieľov podpory mierových a inkluzívnych spoločností, ako aj znižovania chudoby.

3. Komisia v súčinnosti s členskými štátmi prispieva k plneniu záväzkov Únie týkajúcich sa zvýšenej transparentnosti a zodpovednosti pri poskytovaní pomoci, a to aj sprístupňovaním informácií o objeme a pridelovaní pomoci prostredníctvom webových databáz, a zaručí porovnateľnosť údajov, ľahký prístup k nim a ich jednoduchú výmenu a zverejňovanie.
4. Komisia a členské štáty spolupracujú pri zabezpečovaní súdržnosti a usilujú sa zabrániť zdvojovaniu pomoci poskytovanej podľa tohto nariadenia a inej pomoci poskytovanej zo strany Únie, členských štátov a skupiny Európskej investičnej banky v súlade so stanovenými zásadami na posilnenie operačnej koordinácie v oblasti vonkajšej pomoci, a to aj prostredníctvom zlepšenej koordinácie s členskými štátmi na miestnej úrovni a prostredníctvom harmonizácie politík a postupov, najmä s medzinárodnými zásadami účinnosti rozvoja. Takáto koordinácia zahŕňa pravidelné a včasné konzultácie, častú výmenu informácií počas jednotlivých etáp cyklu pomoci, zahŕňa inkluzívne stretnutia zamerané na koordináciu pomoci, a to aj na miestnej úrovni, a predstavuje kľúčový krok v procesoch programovania Únie a členských štátov.

5. Komisia v prípade potreby a v súlade so zásadou inkluzívneho partnerstva zabezpečí, aby sa uskutočnili riadne konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami prijímateľov uvedených v prílohe I vrátane organizácií občianskej spoločnosti a prípadne miestnych a regionálnych orgánov a aby všetky tieto zainteresované strany mali včas prístup k relevantným informáciám, ktoré im umožnia počas procesu návrhu a vykonávania programov a súvisiacich procesov monitorovania zohrávať zmysluplnú úlohu. Komisia podporuje koordináciu medzi relevantnými zainteresovanými stranami.

Posilnia sa kapacity organizácií občianskej spoločnosti, vo vhodných prípadoch aj ich kapacity ako priami prijímatelia pomoci.

6. Komisia v spolupráci s členskými štátmi prijíma potrebné kroky na zabezpečenie koordinácie a komplementárnosti s multilaterálnymi a regionálnymi organizáciami a subjektmi, ako sú medzinárodné organizácie a finančné inštitúcie, a s agentúrami a darcami mimo Únie.

Kapitola III

Vykonávanie

Článok 7

Programovací rámec IPA

1. Pomoc podľa tohto nariadenia vychádza z programovacieho rámca IPA pre dosahovanie špecifických cieľov uvedených v článku 3 ods. 2 a z tematických priorít uvedených v článku 3 ods. 3 a ďalej uvedených v prílohách II a III. Komisia stanoví programovací rámec IPA na obdobie trvania VFR na roky 2021 - 2027.
2. Európsky parlament a Rada schvaľujú ročné rozpočtové prostriedky v medziach limitov VFR na roky 2021 - 2027.
3. Programovací rámec IPA sa vypracuje v súlade s politickým rámcom a so všeobecnými zásadami stanovenými v článku 6, pričom sa v ňom náležite zohľadňujú príslušné národné stratégie a sektorové politiky.
4. Programovací rámec IPA zahŕňa orientačné pridelenie finančných prostriedkov Únie na tematické oblasti v súlade so špecifickými cieľmi uvedenými v článku 3 ods. 2, ktoré sú v prípade potreby rozdelené podľa rokov, a to bez toho, aby bola dotknutá možnosť kombinovať pomoc, ktorou sa prispieva k dosiahnutiu rôznych špecifických cieľov.

5. Programovací rámec IPA zahŕňa ukazovatele pre posúdenie pokroku pri dosahovaní špecifických cieľov uvedených v článku 3 ods. 2. Tieto ukazovatele sú v súlade s kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti uvedenými v prílohe IV.
6. Komisia vykonáva ročné posúdenie vykonávania programovacieho rámca IPA so zreteľom na vývoj politického rámca uvedeného v článku 6 a na základe ukazovateľov uvedených v odseku 5 tohto článku. Uvedené posúdenie zahŕňa aj informácie o súčasnom stave pridelených prostriedkov viazaných a naplánovaných pre prijímateľov uvedených v prílohe I a o tom, ako sa uplatnil prístup založený na výkonnosti a zásada spravodlivého rozdelenia (tzv. „fair-share“), ako sa uvádza v článku 8. Komisia predloží uvedené posúdenie výboru uvedenému v článku 17.
7. Na základe ročného posúdenia uvedeného v odseku 6 môže Komisia podľa potreby navrhnúť revíziu programovacieho rámca IPA. Komisia môže ďalej preskúmať programovací rámec IPA v nadväznosti na hodnotenie v polovici obdobia uvedené v článku 42 nariadenia (EÚ) 2021/947 a podľa potreby ho zrevidovať. Každá revízia programovacieho rámca IPA sa uskutoční v súlade s postupom uvedeným v odseku 8.
8. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 9, Komisia prijme programovací rámec IPA prostredníctvom vykonávacieho aktu. Uvedený vykonávací akt sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 17 ods. 3.

9. Komisia prijme programovací rámec pre cezhraničnú spoluprácu s členskými štátmi v súlade s článkom 17 ods. 3.

Článok 8

Pomoc pre prijímateľov, posudzovanie výkonnosti a zásady spravodlivého podielu

1. Pomoc podľa tohto nariadenia sa zakladá na prístupe založenom na výkonnosti a na zásade spravodlivého podielu, ako sa uvádza v odsekoch 2, 3 a 4.
2. Cieľom pomoci je zabezpečiť pokrok v prípade všetkých prijímateľov uvedených v prílohe I a má byť cieľená a prispôsobená ich konkrétnej situácii a zohľadniť každé ďalšie úsilie potrebné na splnenie cieľov tohto nariadenia. Potreby a kapacity uvedených prijímateľov sa zohľadnia v súlade so zásadou spravodlivého podielu s cieľom vyhnúť sa neprimerane nízkej úrovni pomoci v porovnaní s inými prijímateľmi.
3. Rozsah a intenzita pomoci sa líši v závislosti od výkonnosti prijímateľov uvedených v prílohe I, najmä pokiaľ ide o ich odhodlanie vykonávať reformy a dosahovať v ich vykonávaní pokrok, ako aj od ich potrieb.
4. Pri posudzovaní výkonnosti prijímateľov uvedených v prílohe I a rozhodovaní o pomoci, ktorá sa má poskytnúť, sa osobitná pozornosť venuje úsiliu vynakladanému v oblastiach právneho štátu a základných práv, demokratických inštitúcií a reformy verejnej správy, ako aj hospodárskeho rozvoja a konkurencieschopnosti.

5. Ak sa na základe meraní prostredníctvom ukazovateľov uvedených v článku 7 ods. 5 zistí, že v oblastiach uvedených v odseku 4 tohto článku došlo k výraznému zhoršeniu dosahovania pokroku alebo že v nich pretrváva nedostatok pokroku zo strany prijímateľa uvedeného v prílohe I, rozsah a intenzita pomoci sa zodpovedajúcim spôsobom upravia v súlade s odsekom 6, a to aj proporčným znížením finančných prostriedkov a ich presmerovaním spôsobmi, ktorými sa zabráni ohrozeniu podpory zlepšovania základných práv, demokracie a právneho štátu vrátane podpory občianskej spoločnosti a v prípade potreby spolupráce s miestnymi orgánmi. V prípade obnovenia pokroku sa zodpovedajúcim spôsobom upraví aj pomoc v súlade s odsekom 6 s cieľom podporovať ďalej toto úsilie.
6. O pomoci pre prijímateľov uvedených v prílohe I sa rozhodne v rámci opatrení uvedených v článku 9.

Článok 9

Vykonávacie opatrenia a metódy

1. Pomoc podľa tohto nariadenia sa vykonáva prostredníctvom priameho riadenia alebo nepriameho riadenia v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách prostredníctvom ročných alebo viacročných akčných plánov a opatrení uvedených v hlave II kapitole III nariadenia (EÚ) 2021/947. Komisia prijme prostredníctvom vykonávacích aktov akčné plány a opatrenia. Uvedené vykonávacie akty sa prijímú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 17 ods. 3. Na toto nariadenie sa uplatňuje hlava II kapitola III nariadenia (EÚ) 2021/947 s výnimkou článku 28 ods. 1 uvedeného nariadenia.

2. Prechod z priameho riadenia zo strany Komisie na nepriame riadenie zo strany prijímateľov uvedených v prílohe I má byť postupný a v súlade s príslušnými kapacitami uvedených prijímateľov, ako aj s ohľadom na zásady dobrej správy vecí verejných. Komisia prijme podľa potreby vhodné opatrenia dohľadu na zabezpečenie ochrany finančných záujmov Únie. Komisia môže tento prechod zvrátiť aj v prípade, ak si prijímateľ uvedený v prílohe I neplní príslušné povinnosti, zásady, ciele a pravidlá stanovené v nariadení o rozpočtových pravidlách.
3. Európsky parlament môže uskutočňovať pravidelné výmeny názorov s Komisiou týkajúce sa jeho vlastných programov pomoci, a to o záležitostiach, ako je budovanie kapacít vrátane súvisiacej mediácie a dialógu, a o pozorovaní volieb.
4. Akčné plány podľa tohto nariadenia sa môžu prijímať na obdobie najviac siedmich rokov.
5. Rozpočtová podpora sa zakladá na vzájomnej zodpovednosti a spoločnom záväzku k demokracii, ľudským právam a právnemu štátu a poskytuje sa v súlade s článkom 236 nariadenia o rozpočtových pravidlách a článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/947. Akciami v rámci nástroja IPA III sa podporuje rozvoj parlamentnej kontroly, kapacít auditu a zlepšovanie transparentnosti a prístupu verejnosti k informáciám.

Článok 10
Cezhraničná spolupráca

1. Na programy cezhraničnej spolupráce medzi prijímateľmi uvedenými v prílohe I a členskými štátmi sa v súlade s ich potrebami a prioritami orientačne prideli suma do výšky 3 % finančného krytia.
2. Miera spolufinancovania Únie na úrovni každej priority nesmie presiahnuť 85 % oprávnených výdavkov programu cezhraničnej spolupráce.
3. Výška predbežného financovania cezhraničnej spolupráce s členskými štátmi môže presiahnuť percento uvedené v článku 51 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2021/1059 a dosahuje výšku 50 % z prvých troch rozpočtových záväzkov na program.
4. Ak sa programy cezhraničnej spolupráce v súlade s článkom 12 nariadenia (EÚ) 2021/1059 prerušia, podpora podľa tohto nariadenia určená na prerušený program, ktorá zostáva k dispozícii, sa môže použiť na financovanie iných akcií oprávnených podľa tohto nariadenia.

Kapitola IV

Oprávnenosť

Článok 11

Oprávnenosť na financovanie v rámci nástroja IPA III

Účasť na postupoch verejného obstarávania, udeľovania grantov a cien v súvislosti s akciami financovanými podľa tohto nariadenia je otvorená pre medzinárodné a regionálne organizácie a pre všetky ostatné fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi týchto krajín, ako aj právnické osoby, ktoré sú skutočne usadené v týchto krajinách:

- a) členské štáty, prijímatelia uvedení v prílohe I k tomuto nariadeniu, zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore a krajiny, na ktoré sa vzťahuje príloha I k nariadeniu (EÚ) 2021/947, a
- b) krajiny, ktorým Komisia umožnila recipročný prístup k vonkajšej pomoci.

Na účely písmena b) sa recipročný prístup môže udeliť na obmedzené obdobie v trvaní aspoň jedného roka, keď krajina udelí oprávnenosť subjektom z Únie a krajín oprávnených podľa tohto nariadenia za rovnakých podmienok. O recipročnom prístupe rozhoduje Komisia po konzultácii s dotknutou prijímateľskou krajinou alebo krajinami.

Kapitola V

EFSD+ a rozpočtové záruky

Článok 12

Finančné nástroje a záruka pre vonkajšiu činnosť

1. Prijímatelia uvedení v prílohe I k tomuto nariadeniu, sú v súlade s článkom 31 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2021/947 oprávnení na podporu prostredníctvom Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj plus (ďalej len „EFSD+“) a záruky pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „EAG“). Operácie EFSD+ a EAG sa obdobne financujú v rámci tohto nariadenia, ako sa stanovuje v hlave II kapitole IV nariadenia (EÚ) 2021/947, s výhradou osobitných ustanovení tohto článku.
2. Pri riadení operácií EFSD+ pre západný Balkán poskytuje Komisii poradenstvo osobitná strategická rada (ďalej len „strategická rada“).
3. Strategická rada poskytuje Komisii poradenstvo o strategickom smerovaní investícií pre západný Balkán v rámci EFSD+ a prispieva k ich zosúladiťovaniu s hlavnými zásadami, politickým rámcom a cieľmi stanovenými v tomto nariadení.

Strategická rada poskytuje podporu Komisii pri stanovovaní celkových investičných cieľov pre západný Balkán, pokiaľ ide o využívanie EAG na podporu operácií EFSD+, a monitoruje primerané a diverzifikované tematické krytie investičných okien.

4. Strategická rada zahŕňa zástupcov Komisie, všetkých členských štátov a Európskej investičnej banky (ďalej len „EIB“).

Európsky parlament má štatút pozorovateľa. Účasť v strategickej rade môže byť otvorená aj pre iné príslušné zainteresované strany. O prijatí každého nového člena alebo pozorovateľa rozhoduje strategická rada.

Bez toho, aby boli dotknuté osobitné dojednania o spolupredsedomstve, strategickej rade predsedá Komisia a strategická rada prijíma stanoviská podľa možnosti konsenzom.

Účasť na zasadnutiach strategickej rady je dobrovoľná.

5. Komisia pred prvým zasadnutím strategickej rady navrhne rokovací poriadok, ktorý má prijať strategická rada, vrátane pravidiel účasti zástupcov na Investičnom rámci pre západný Balkán, úlohy pozorovateľov a vymenovania spolupredsedov.

Zápisnice zo zasadnutí a programy zasadnutí strategickej rady sa po ich prijatí zverejňujú.

6. Komisia každoročne predkladá strategickej rade správu o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní operácií vzťahujúcich sa na západný Balkán.

Kapitola VI

Monitorovanie, podávanie správ a hodnotenie

Článok 13

Monitorovanie, audit, hodnotenie a ochrana finančných záujmov Únie

1. V súvislosti s monitorovaním a podávaním správ sa na toto nariadenie primerane vzťahuje článok 41 nariadenia (EÚ) 2021/947. Výročná správa uvedená v článku 41 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/947 obsahuje aj informácie o záväzkoch a platbách týkajúcich sa jednotlivých nástrojov (nástroja IPA, IPA II a IPA III).
2. Kľúčové ukazovatele výkonnosti na monitorovanie vykonávania a pokroku nástroja IPA III pri dosahovaní špecifických cieľov stanovených v článku 3 sú uvedené v prílohe IV k tomuto nariadeniu.
3. Ukazovatele pre cezhraničnú spoluprácu s členskými štátmi sa uvádzajú v článku 34 nariadenia (EÚ) 2021/1059.
4. Popri ukazovateľoch uvedených v prílohe IV sa v rámci pre výsledky pomoci z nástroja IPA III zohľadnia aj správy sprevádzajúce ročné oznámenie Komisie o politike rozširovania Únie a posúdenia Komisie týkajúce sa programov hospodárskych reforiem.

5. Popri prvkoch uvedených v článku 41 ods. 5 a 6 nariadenia (EÚ) 2021/947 obsahuje výročná správa aj informácie o záväzkoch podľa špecifických cieľov uvedených v článku 3 tohto nariadenia.
6. Článok 42 nariadenia (EÚ) 2021/947 sa primerane uplatňuje v súvislosti s hodnotením v polovici obdobia a so záverečným hodnotením.
7. Popri článku 129 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktorý sa týka ochrany finančných záujmov Únie, musia prijímatelia uvedení v prílohe I k tomuto nariadeniu v rámci nepriameho riadenia bezodkladne nahlasovať Komisii všetky nezrovnalosti, ktoré boli predmetom primárneho správneho alebo súdneho zistenia, vrátane podvodov a naďalej Komisiu informovať o napredovaní všetkých správnych a súdnych konaní súvisiacich s takýmito nezrovnalosťami. Takéto nahlasovanie sa uskutočňuje elektronicky prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí, ktorý zriadila Komisia.

Kapitola VII

Záverečné ustanovenia

Článok 14

Delegovanie právomoci

Komisia je splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 15 s cieľom zmeniť prílohy II, III a IV a delegovaný akt na doplnenie tohto nariadenia, v ktorom sa stanovujú určité špecifické ciele a tematické priority pomoci, ako sa uvádza v článku 3 ods. 6.

Článok 14

Vykonávanie delegovania právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.
2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 14 sa Komisii udeľuje na obdobie platnosti tohto nariadenia.

3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 14 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.
4. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po jeho prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.
5. Delegovaný akt prijatý podľa článku 14 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

Článok 16

Prijatie ďalších vykonávacích predpisov

Komisia prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 17 ods. 3 osobitné pravidlá, ktorými sa určia jednotné podmienky na vykonávanie tohto nariadenia, a to najmä pokiaľ ide o štruktúry, ktoré sa majú zriadiť v rámci prípravy na pristúpenie, a o pomoc pre rozvoj vidieka.

Článok 17
Postup výboru

1. Komisii pomáha Výbor pre nástroj predvstupovej pomoci (ďalej len „výbor pre nástroj IPA III“). Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
2. Výbor pre nástroj IPA III pomáha Komisii plniť ciele uvedené v článku 3 so zreteľom na ročné posúdenie poskytnuté Komisiou v súlade s článkom 7 ods. 6 a článkom 13 ods. 5.
3. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
4. V rokovacom poriadku výboru pre nástroj IPA III sa stanovujú primerané lehoty, ktorými sa členom výboru umožní, aby včas a účinne preskúmali návrhy vykonávacích aktov a vyjadrili svoje názory v súlade s článkom 3 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
5. Ak sa má stanovisko výboru získať písomným postupom, tento postup sa ukončí bez výsledku, ak tak v rámci lehoty na vydanie stanoviska rozhodne predseda výboru alebo ak o to požiadajú jednoduchá väčšina členov výboru.

6. Pozorovateľ z EIB sa zúčastňuje na rokovaní výboru pre nástroj IPA III týkajúci sa otázok spojených s EIB.
7. Výbor pre nástroj IPA III pomáha Komisii a má tiež právomoc prijímať právne akty a záväzky podľa nariadení (ES) č. 1085/2006 a (EÚ) č. 231/2014, ako aj vykonávať článok 3 nariadenia (ES) č. 389/2006.
8. Výbor pre nástroj IPA III nemá právomoc prispievať na program Erasmus +, ako sa uvádza v článku 5 ods. 3.

Článok 18

Informovanie, komunikácia a viditeľnosť

1. Prijímatelia finančných prostriedkov Únie v rámci nástroja IPA III priznávajú pôvod financovania z prostriedkov Únie a zabezpečujú jeho zviditeľnenie, najmä pri propagácii akcií a podávaní správ o nich a ich výsledkoch tým, že zdôraznia podporu prijatú od Únie a jej výhody pre ľudí viditeľným spôsobom v komunikačných materiáloch, ktoré súvisia s akciami podporovanými podľa tohto nariadenia, a strategicky poskytnú ucelené, účinné a primerané ciele informácie rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti.

Dohody uzavreté s prijímateľmi finančných prostriedkov Únie v rámci nástroja IPA III obsahujú povinnosti v tejto súvislosti.

Dohody uzavreté s prijímateľmi uvedenými v prílohe I obsahujú zásady, ktoré sa majú dodržiavať pri činnostiach zviditeľňovania a komunikačných činnostiach a ciele týchto činností, ako aj jasnú povinnosť aktívne zverejňovať informácie o programoch a akciách v rámci nástroja IPA III.

S cieľom zlepšiť výsledky komunikačných činností sa v prípade programov cezhraničnej spolupráce medzi prijímateľmi uvedenými v prílohe I plánujú osobitné spoločné komunikačné činnosti.

Akcie v rámci nástroja IPA III sa vykonávajú v súlade s požiadavkami na komunikáciu a zviditeľňovanie v rámci vonkajších činností financovaných Úniou a iných príslušných usmernení.

2. Komisia vykonáva informačné a komunikačné činnosti týkajúce sa nástroja IPA III a jeho akcií a výsledkov, najmä na miestnej a regionálnej úrovni, s cieľom zabezpečiť zviditeľnenie finančnej pomoci Únie. Finančné zdroje pridelené v rámci nástroja IPA III tiež prispievajú k inštitucionálnej komunikácii o politických prioritách Únie a podávaní správ o politických prioritách Únie, pokiaľ sa uvedené priority priamo týkajú cieľov uvedených v článku 3.
3. Nástroj IPA III podporuje strategickú komunikáciu a verejnú diplomáciu vrátane boja proti dezinformáciám s cieľom informovať o hodnotách Únie, ako aj o pridanej hodnote akcií Únie a výsledkoch, ktoré sa týmito akciami dosiahli.

4. Komisia zverejní príslušné informácie o všetkých akciách financovaných podľa tohto nariadenia v súlade s článkom 38 nariadenia o rozpočtových pravidlách, podľa potreby aj prostredníctvom komplexného jednotného webového sídla.
5. Ak z dôvodu bezpečnostných otázok alebo politicky citlivých záležitostí môže byť vhodnejšie alebo potrebné obmedziť komunikačné činnosti a činnosti na zviditeľnenie v určitých krajinách alebo oblastiach alebo počas určitých období, cieľová skupina a nástroje na zviditeľnenie, produkty a kanály, ktoré sa majú použiť na podporu danej akcie, sa určia v jednotlivých prípadoch na základe konzultácie a dohody s Úniou. Všetky takéto výnimky musia byť riadne odôvodnené a ich rozsah musí byť v každom prípade špecifikovaný a obmedzený. Ak je potrebná rýchla intervencia v rámci reakcie na náhlu krízu, nie je potrebné ihneď vypracovať úplný plán komunikácie a zviditeľnenia. V takýchto situáciách sa však od začiatku vhodne uvádza podpora Únie.

Článok 19

Prechodné ustanovenia

1. Toto nariadenie nemá vplyv na pokračovanie ani zmenu akcií podľa nariadení (ES) č. 1085/2006 alebo (EÚ) č. 231/2014, ktoré sa aj naďalej vzťahujú na tieto akcie až do ich ukončenia. Na tieto akcie sa vzťahuje hlava II kapitola III nariadenia (EÚ) 2021/947 s výnimkou jeho článku 28 ods. 1 a 3, namiesto ktorého sa uplatňuje článok 8 ods. 4 a článok 10 ods. 1 a 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 236/2014¹.
2. Z finančného krytia nástroja IPA III sa môžu uhrádzať aj výdavky na technickú a administratívnu pomoc potrebné na zabezpečenie prechodu medzi opatreniami prijatými v rámci nástroja IPA II a nástroja IPA III, ako aj všetky činnosti súvisiace s prípravou nasledujúceho programu predvstupovej pomoci.
3. V prípade potreby možno rozpočtové prostriedky na pokrytie výdavkov uvedených v článku 4 ods. 2 zahrnúť do rozpočtu Únie na obdobie po roku 2027, aby sa umožnilo riadenie akcií, ktoré ešte nie sú ukončené do 31. decembra 2027.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 236/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá a postupy pre vykonávanie nástrojov Únie na financovanie vonkajšej činnosti (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 95).

Článok 20
Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom jeho uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. januára 2021.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Štrasburgu

Za Európsky parlament
predseda

Za Radu
predseda

PRÍLOHA I

Albánska republika

Bosna a Hercegovina

Island

Kosovo*

Čierna Hora

Severomacedónska republika

Srbská republika

Turecká republika

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

PRÍLOHA II

TEMATICKÉ PRIORITY POMOCI

Pomoc sa môže podľa potreby poskytnúť na riešenie týchto tematických priorít:

- a) **Zriadenie a podpora riadneho fungovania inštitúcií potrebných na zabezpečenie právneho štátu a ďalšiu konsolidáciu demokratických inštitúcií, a to už od ranej fázy.** Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú na: zriadenie nezávislých, zodpovedných, nestranných, profesionálnych, odpolitizovaných a efektívnych súdnych systémov vrátane transparentného prijímania zamestnancov založeného na zásluhách, systémov hodnotenia a povyšovania a účinných disciplinárnych postupov v prípadoch protiprávneho konania a presadzovania justičnej spolupráce; zabezpečenie prístupu k spravodlivosti; podporu policajnej spolupráce a výmeny informácií; vytvorenie účinných nástrojov na predchádzanie organizovanej trestnej činnosti, obchodovaniu s ľuďmi a s ručnými a ľahkými zbraňami, prevádzachtvu, obchodovaniu s drogami, praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu a korupcii, ako aj na boj proti týmto javom; podporu spolupráce s Úniou v oblasti boja proti terorizmu a predchádzania radikalizácii; a podporu a ochranu ľudských práv vrátane nediskriminácie a rodovej rovnosti, práv dieťaťa, práv osôb patriacich k menšinám vrátane národnostných menšín a Rómov, ako aj práv lesbič, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb a základných slobôd vrátane slobody prejavu, slobody médií, slobody zhromažďovania a združovania a ochrany údajov.

- b) **Posilnenie kapacít na riešenie migračných výziev na regionálnej a medzinárodnej úrovni.** Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú na: výmenu relevantných informácií, ďalšiu konsolidáciu kapacít na riadenie hraníc a migrácie, zabezpečovanie prístupu k medzinárodnej ochrane, zlepšenie kontroly hraníc a úsilie o riešenie neregulárnej migrácie a riešenie núteného vysídľovania.
- c) **Posilnenie kapacity strategickej komunikácie vrátane komunikácie s verejnosťou o reformách potrebných na splnenie kritérií na členstvo v Únii.** Úsilie v tejto oblasti sa zameriava na podporu ďalšieho rozvoja nezávislých a pluralitných médií a mediálnej gramotnosti a slúži okrem iného ako prostriedok na budovanie kapacít v oblasti kybernetickej bezpečnosti a na zvýšenie odolnosti štátov a spoločnosti voči dezinformáciám a iným formám hybridných hrozieb.
- d) **Zlepšenie dobrej správy vecí verejných a reforma verejnej správy v súlade so zásadami verejnej správy.** Intervencie sa zameriavajú na: posilnenie rámcov reformy verejnej správy, a to aj v oblasti verejného obstarávania, zlepšenie strategického plánovania a inkluzívnu a na dôkazoch založenú politiku a legislatívny vývoj; zvýšenie profesionalizácie a depolitizácie verejnej služby začlenením meritokratických zásad; podporu transparentnosti a povinnosti zodpovedať sa; zlepšenie kvality a poskytovania služieb vrátane primeraných administratívnych postupov a využívania elektronickej verejnej správy zameranej na občanov; posilnenie riadenia verejných financií; a zlepšenie tvorby kvalitných štatistík.

- e) **Posilnenie správy fiškálnych a ekonomických záležitostí.** Intervencie sa zamerajú na: podporu vykonávania programov hospodárskych reforiem a systematickej spolupráce s medzinárodnými finančnými inštitúciami na základoch hospodárskej politiky a posilnenie hospodárskych inštitúcií; zväčšenie kapacity na posilnenie makroekonomickej stability a sociálnej súdržnosti; podporu udržateľného rozvoja a pokroku pri premene na fungujúce trhové hospodárstvo so schopnosťou čeliť konkurenčným tlakom a trhovým silám v rámci Únie; a napredovanie smerom k spoločnému regionálnemu trhu.
- f) **Posilnenie všetkých aspektov dobrých susedských vzťahov, regionálnej stability a vzájomnej spolupráce.**
- g) **Posilnenie kapacity Únie a jej partnerov na predchádzanie konfliktom, budovanie mieru a riešenie potrieb pred začiatkom krízy a po jej skončení,** a to aj prostredníctvom: včasného varovania a analýzy rizík citlivých z hľadiska konfliktov; podpory nadväzovania kontaktov medzi ľuďmi, zmierenia, opatrení na budovanie mieru a budovanie dôvery, iniciatív podporujúcich zmierenie, spravodlivosť v prechodnom období, hľadanie pravdy, odškodnenie a záruky neopakovania (ako je RECOM); a podpory budovania kapacít na podporu akcií v oblasti bezpečnosti a rozvoja (CBSD) v súlade s článkom 9 nariadenia (EÚ) 2021/947.

- h) **Posilnenie kapacít, nezávislosti a plurality organizácií občianskej spoločnosti** a organizácií sociálnych partnerov vrátane profesionálnych združení u prijímateľov uvedených v prílohe I a podpora nadväzovania kontaktov na všetkých úrovniach medzi organizáciami, ktoré majú sídlo v Únii, a organizáciami u prijímateľov uvedených v prílohe I, aby sa im umožnilo zapojiť sa do účinného dialógu s verejnými a súkromnými aktérmi.
- i) **Podpora zosúladenia pravidiel, noriem, politík a postupov prijímateľov s pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie** vrátane pravidiel verejného obstarávania a štátnej pomoci.
- j) **Podpora rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien a dievčat.** Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú na: vytvorenie priaznivejšieho prostredia pre napĺňanie práv žien a dievčat a dosiahnutie skutočného a hmatateľného zlepšenia v oblasti rodovej rovnosti v strategických politických oblastiach, ako sú odstránenie všetkých foriem rodovo motivovaného násillia; sexuálne a reprodukčné zdravie a práva; hospodárske a sociálne práva a posilňovanie postavenia žien a dievčat; rovnaká účasť a vodcovstvo; ženy, mier a bezpečnosť; a rodový rozmer zelenej a digitálnej transformácie, a to aj prostredníctvom podpory rodového rozpočtovania.

- k) **Posilnenie prístupu k vzdelávaniu, odbornej príprave a celoživotnému vzdelávaniu a ich kvality na všetkých úrovniach a poskytovanie podpory kultúrnemu sektoru a kreatívnemu sektoru a športu.** Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú na: podporu rovnosti prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, základnému a sekundárnemu vzdelávaniu; zlepšovanie poskytovania základných zručností; zvýšenie dosahovaného stupňa vzdelania; riešenie problému úniku mozgov; zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky; posilnenie odbornej prípravy učiteľov; posilnenie postavenia detí a mladých ľudí s cieľom umožniť im dosiahnuť ich plný potenciál; rozvoj systémov odborného vzdelávania a prípravy a podpora systémov učenia sa na pracovisku s cieľom uľahčiť prechod na trh práce, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím; zvýšenie kvality a relevantnosti vysokoškolského vzdelávania a výskumu; podpora činností súvisiacich s absolventmi; a zlepšenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu a podpora investícií do prístupnej infraštruktúry v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, najmä s cieľom obmedziť územné rozdiely a podporiť nesegregované inkluzívne vzdelávanie, a to aj využitím prístupných digitálnych technológií.

- 1) **Podpora kvalitnej zamestnanosti a prístupu na trh práce.** Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú na riešenie vysokej nezamestnanosti a nečinnosti podporovaním udržateľnej integrácie na trhu práce, predovšetkým mladých ľudí (najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy), žien, dlhodobo nezamestnaných a všetkých nedostatočne zastúpených skupín. Opatreniami sa má stimulovať vytváranie kvalitných pracovných miest a podporovať účinné presadzovanie pravidiel a noriem práce na celom území v súlade s kľúčovými zásadami a právami vymedzenými v Európskom pilieri sociálnych práv. Ďalšími kľúčovými oblasťami intervencie sú podpora rodovej rovnosti a mládeže a podpora zamestnateľnosti a produktivity, prispôsobovanie sa pracovníkov a podnikov zmenám, zavedenie udržateľného sociálneho dialógu a modernizácia a posilňovanie inštitúcií trhu práce, napríklad verejných služieb zamestnanosti a inšpektorátov práce.

- m) **Podpora sociálnej ochrany a začlenenia a boj proti chudobe.** Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú na modernizáciu systémov sociálnej ochrany s cieľom poskytovať účinnú, efektívnu a primeranú ochranu vo všetkých etapách života jednotlivca, presadzovanie prechodu z inštitucionálnej na rodinnú a komunitnú starostlivosť, posilňovanie sociálneho začlenenia, presadzovanie rovnosti príležitostí a riešenie nerovností a chudoby. Intervencie v tejto oblasti sa zameriavajú aj na: začlenenie marginalizovaných komúní, ako sú Rómovia; boj proti diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo akéhokoľvek iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, pôvodu, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie; a zlepšenie prístupu k dostupným, udržateľným a vysokokvalitným službám, ako sú vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, bývanie, zdravotná starostlivosť a základné sociálne služby a dlhodobá starostlivosť, a to aj prostredníctvom modernizácie systémov sociálnej ochrany.
- n) **Podpora inteligentnej, udržateľnej, inkluzívnej a bezpečnej dopravy, odstránenie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach a posilnenie energetickej bezpečnosti a diverzifikácie** investovaním do projektov s vysokou európskou pridanou hodnotou. Investície by sa mali uprednostňovať podľa ich relevantnosti pre spojenia TEN-T s Úniou, cezhraničné prepojenia, vytváranie pracovných miest, príspevok k udržateľnej mobilite, zníženie emisií, vplyv na životné prostredie a bezpečnú mobilitu v synergii s reformami podporovanými Zmluvou o Dopravnom spoločenstve. Intervencie v oblasti energetiky sa zameriavajú na zvyšovanie energetickej efektívnosti a udržateľnej výroby, ako aj na diverzifikáciu dodávateľských krajín a trás.

- o) **Zlepšenie prostredia pre súkromný sektor a konkurencieschopnosti podnikov, najmä MSP**, vrátane inteligentnej špecializácie ako kľúčových hybných síl rastu, vytvárania pracovných miest a súdržnosti. Uprednostnia sa udržateľné projekty, ktoré zlepšujú podnikateľské prostredie.
- p) **Zlepšenie prístupu k digitálnym technológiám a službám a posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií** investovaním do digitálnej pripojiteľnosti, digitálnej dôvery a bezpečnosti, digitálnych zručností a podnikavosti, budovania kapacít v rámci systémov v oblasti výskumu a inovácie, do mobility, do výskumnej infraštruktúry a do priaznivého prostredia, a podporou nadväzovania kontaktov a spolupráce.
- q) **Prispievanie k zabezpečeniu a bezpečnosti dodávky potravín a vody** a udržiavanie rôznorodých a životaschopných poľnohospodárskych systémov v pulzujúcich vidieckych komunitách a na vidieku.

- r) **Ochrana životného prostredia a zlepšovanie kvality životného prostredia**, riešenie zhoršovania životného prostredia a zastavenie straty biodiverzity, podpora ochrany a udržateľného riadenia suchozemských a morských ekosystémov a obnoviteľných prírodných zdrojov, investovanie do kvality ovzdušia, hospodárenia s vodami a nakladania s odpadmi a do udržateľného hospodárenia s chemickými látkami, podpora efektívneho využívania zdrojov, udržateľnej spotreby a výroby a podpora prechodu na ekologické a obehové hospodárstvo, prispievajúce k zníženiu emisií skleníkových plynov, zvyšovanie odolnosti proti zmene klímy a podpora riadenia opatrení v oblasti klímy a informovanosti o nich a podpora energetickej efektívnosti. Nástroj IPA III presadzuje politiky na podporu prechodu na bezpečné a udržateľné nízkouhlíkové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje a posilňuje odolnosť voči katastrofám, ako aj predchádzanie katastrofám, pripravenosť a reakciu na ne.
- s) **Spolupráca s prijímateľmi uvedenými v prílohe I na mierovom využívaní jadrovej energie v oblastiach zdravia, poľnohospodárstva a bezpečnosti potravín**, a to pri zabezpečení úplného súladu s najprísnejšími medzinárodnými normami, ako aj podpora opatrení zameraných na riešenie následkov pre miestnych obyvateľov, ktorí sú vystavení akejkoľvek radiačnej havárii, a na zlepšenie ich životných podmienok, a podpora riadenia vedomostí, odbornej prípravy a vzdelávania v oblastiach týkajúcich sa jadrovej energie. Tieto činnosti musia byť v príslušných prípadoch v súlade s činnosťami Európskeho nástroja pre jadrovú bezpečnosť a s nariadením (EÚ) 2021/947.

- t) **Zvyšovanie schopnosti agropotravinárskeho sektora a sektora rybárstva vysporiadať sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami**, ako aj postupné zosúladenie s pravidlami a normami Únie pri súčasnom sledovaní hospodárskych, sociálnych a environmentálnych cieľov vo vyváženom územnom rozvoji vidieckych a pobrežných oblastí.
-

PRÍLOHA III

TEMATICKÉ PRIORITY POMOCI PRE CEZHRANIČNÚ SPOLUPRÁCU MEDZI PRIJÍMATEĽMI UVEDENÝMI V PRÍLOHE I

V záujme podpory dobrých susedských vzťahov, integrácie Únie a sociálno-ekonomického rozvoja sa pomoc pre cezhraničnú spoluprácu môže podľa potreby poskytnúť na riešenie týchto tematických priorít:

- a) podpora cezhraničnej zamestnanosti, pracovnej mobility a cezhraničného sociálneho a kultúrneho začlenenia okrem iného prostredníctvom: integrácie cezhraničných trhov práce vrátane cezhraničnej mobility; spoločných miestnych iniciatív v oblasti zamestnanosti; informačných a poradenských služieb a spoločnej odbornej prípravy; rodovej rovnosti; rovnosti príležitostí; integrácie komunit prisťahovalcov a zraniteľných skupín; investícií do verejných služieb zamestnanosti; a podpory investícií do verejného zdravia a sociálnych služieb;

- b) ochrana životného prostredia a podpora adaptácie na zmenu klímy, zmiernenie zmeny klímy a prevencia a riadenie rizika okrem iného prostredníctvom: spoločných akcií na ochranu životného prostredia; podpory udržateľného využívania prírodných zdrojov, koordinovaného námorného priestorového plánovania, efektívneho využívania zdrojov a obehového hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a prechodu na bezpečné a udržateľné nízkouhlíkové, ekologické hospodárstvo; zlepšenia kvality ovzdušia a vody, a to aj zlepšením zosúladenia s európskymi environmentálnymi normami, a prostredníctvom nakladania s odpadmi a hospodárenia s vodami; podpory investícií s cieľom riešiť konkrétne riziká; zabezpečenia odolnosti voči katastrofám a prevencie katastrof, pripravenosti a reakcie na ne; a prostredníctvom podpory a zlepšenia medzinárodnej koordinácie cezhraničných riek;
- c) podpora udržateľnej dopravy a zlepšenie verejnej infraštruktúry okrem iného prostredníctvom: zníženia izolácie zlepšením prístupu k doprave, digitálnym sieťam a službám a prostredníctvom investícií do cezhraničných vodohospodárskych, odpadových a energetických systémov a zariadení;
- d) podpora digitálneho hospodárstva a spoločnosti okrem iného prostredníctvom zavádzania digitálnej pripojiteľnosti a rozvoja služieb elektronickej verejnej správy, digitálnej dôvery a bezpečnosti, ako aj digitálnych zručností a podnikavosti;
- e) podpora cestovného ruchu, najmä udržateľného cestovného ruchu, a zachovanie a propagácia kultúrneho a prírodného dedičstva;

- f) investovanie do mládeže, športu, vzdelávania a zručností okrem iného prostredníctvom rozvoja a vykonávania spoločného vzdelávania, odbornej prípravy, systémov odbornej prípravy a infraštruktúry podporujúcej spoločné mládežnícke činnosti;
 - g) podpora miestnej a regionálnej správy vecí verejných a posilnenie plánovania a administratívnej kapacity miestnych a regionálnych orgánov;
 - h) podpora cezhraničných iniciatív na podporu zmierenia a spravodlivosti v prechodnom období (ako je RECOM);
 - i) posilnenie konkurencieschopnosti, podnikateľského prostredia a rozvoj MSP, obchodu a investícií okrem iného prostredníctvom propagácie a podpory podnikavosti, najmä v súvislosti s MSP, a rozvoja miestnych cezhraničných trhov a internacionalizácie, čím sa prispeje aj k spoločnému regionálnemu trhu;
 - j) posilnenie výskumu, technologického rozvoja, inovácie a digitálnych technológií okrem iného prostredníctvom podpory mobility a prostredníctvom zdieľania ľudských zdrojov a zariadení na výskum a vývoj technológií.
-

PRÍLOHA IV

ZOZNAM KLÚČOVÝCH UKAZOVATEĽOV VÝKONNOSTI

Na pomoc pri meraní pokroku a vo vhodnom prípade pripravenosti prijímateľov uvedených v prílohe I a prínosu Únie k dosiahnutiu špecifických cieľov nástroja IPA III sa použije tento zoznam kľúčových ukazovateľov výkonnosti:

1. Zložený ukazovateľ¹ týkajúci sa politických kritérií (zdroj: Európska komisia).
2. Postoj k Únii: Percentuálny podiel obyvateľstva s pozitívnym všeobecným postojom k Únii (zdroj: Európska komisia/delegácie Únie).
3. Zložený ukazovateľ týkajúci sa zosúladovania s *acquis* Únie (zdroj: Európska komisia).
4. Zložený ukazovateľ týkajúci sa ekonomických kritérií (zdroj: Európska komisia).
5. Výdavky na sociálnu ochranu ako % HDP (zdroj: Eurostat) a miera zamestnanosti osôb vo veku 20 až 64 rokov a zmeny koeficientu Gini prijímateľa v priebehu času (zdroj: Eurostat).

¹ Ukazovateľ zahŕňa 5 prvkov:

- fungovanie súdnictva
- boj proti korupcii
- boj proti organizovanej trestnej činnosti
- slobodu prejavu (ktorá je súčasťou základných práv)
- reformu verejnej správy.

6. Digitálne zručnosti (zdroj: Eurostat).
7. „Jednoduchosť podnikania“ (zdroj: Svetová banka).
8. Energetická náročnosť meraná z hľadiska primárnej energie a HDP (zdroj: Eurostat). Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe energie v percentách (zdroj: Eurostat).
9. Nevyprodukované emisie skleníkových plynov (ekvivalent CO₂ v tonách) s podporou z nástroja IPA III (zdroj: Európska komisia). Koncentrácie častíc PM10 v porovnaní s dennou limitnou hodnotou EÚ (50 µg/m³) (zdroj: Európska environmentálna agentúra).
10. Plocha morských, suchozemských a sladkovodných ekosystémov, ktoré sú a) chránené, b) udržateľne spravované s podporou z nástroja IPA III.
11. Dobré susedské vzťahy, ako napríklad počet vytvorených, formalizovaných a realizovaných cezhraničných partnerstiev, percentuálny podiel regionálneho obchodu na HDP (zdroj údajov: národné štatistiky, Rada pre regionálnu spoluprácu), počet osôb prekračujúcich hranicu/deň a počet vozidiel prepravujúcich tovar, ktoré prekračujú hranicu každý deň¹ (zdroj: Dopravné monitorovacie stredisko).

Ukazovatele budú v prípade potreby, a ak je to možné a ak sú k dispozícii údaje, rozčlenené podľa pohlavia a veku.

¹ Údaje o tomto ukazovateli budú k dispozícii až od roku 2023.